

Aleg. 139.

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycyach Reprezentacyi król. stoł. miasta Lwowa i Krakowa, o zmianę art. 8. ustawy z dnia 1 stycznia 1889 [Dz. u. kr. L. 16].

Wysoki Sejmie!

Artykuł 8. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych opiewa następująco: „W szkołach o dwóch lub więcej klasach postanawia Rada szkolna krajowa na wniosek Rady szkolnej okręgowej, który z nowomianowanych nauczycieli ma pełnić stale obowiązki kierownika szkoły. Do zakresu działania Rady szkolnej krajowej należy także posuwanie nauczycieli na wyższe stopnie płacy w szkołach tej samej kategorii.”

Reprezentacye miast Lwowa i Krakowa domagają się zmiany tego artykułu, mianowicie obie żądają przywrócenia prezenty na opróżnione posady kierowników i kierowniczek we wszystkich szkołach ludowych. Reprezentacya miasta Lwowa żąda nadto przyznania prawa prezenty na posady starszych nauczycieli.

Co się tyczy ostatniego żądania, to sprawa ta polega zapewne na jakimś nieporozumieniu, albowiem drugi ustęp art. 8 nie nadaje władzy szkolnej prawa posuwania z posady młodszego nauczyciela, na posadę starszego, tylko przyznaje jej w tej samej kategorii nauczycieli prawo posuwania z niższej płacy na wyższą t. j. w danym przypadku z 800 zł. na 900 zł. W Krakowie bywa też każda posada młodszego i starszego nauczyciela w drodze prezenty obsadzana. Z tem wszystkim przyznać należy, że dla usunięcia wątpliwości stylizacya tego ustępu wymagałaby jaśniejszego pod tym względem wyrażenia.

Co się tyczy pierwszego żądania t. j. przyznania gminom, mającym prawo prezenty co do nauczycieli także prawa prezentowania kierowników, to myśli ustawy, obecnie obowiązującej jest niewątpliwie ta, że nie naruszając prawa prezenty gmin co do obsadzania posad nauczycielskich, poczytuje władzę szkolną za właściwszą i kompetentniejszą od reprezentacyi gminnej do oceny kwestyi, który z pośród nauczycieli, przeznaczonych dla pewnej szkoły, jest najlepszym i najwłaściwszym do kierowania nią. To też wyrazu „nowo mianowanych“ użyto zapewne w tym celu, aby władza szkolna w razie opróżnienia posady kierownika nie ograniczała się do wybrania kierującego z pośród pozostałych w takiej szkole nauczycieli, lecz przyznane sobie prawo rozszerzyła także do nauczyciela, mianowanego w miejsce dotychczasowego kierownika. Jednakże stylizacya art. 8 w dosłownem jego brzmieniu ogranicza władzę szkolną do wyboru kierownika z pośród nowomianowanych nauczycieli, skutkiem czego ona według litery ustawy w razie, jeżeliby się tylko posada kierownika opróżniła, ustanowić musi na jego miejsce tego nauczyciela, który został nowomianowanym. W takim więc przypadku prawo prezenty na posadę nauczyciela, jeżeli przysługuje reprezentacyi gminnej, równałoby się prawu prezenty na posadę kierownika.

Mimo to obydwa miasta stołeczne naszego kraju żądają zmiany rzeczzonego artykułu w tym kierunku, iżby im wyraźnie prawo prezenty na posady kierowników i kierowniczek przyznane było w każdym przypadku. Odwołują się one do tego, iż według dawniejszej ustawy prawo to służyło im w całej pełni, do czego dodaćby można jeszcze i tę ważną okoliczność, iż niejedemu nauczyciel, któryby się chętnie przeniósł do szkoły, w której opróżnioną została posada kierownika, nie uczyni tego z obawy, aby władza szkolna nie przyznała komuś innemu kierownictwa, coby może jego los w razie przeniesienia się na opróżnioną posadę pogorszyło.

Dyskusya wywołana tą sprawą w komisji wykazała, iż większa część jej członków przychyła się do zdania, przyznającego władzy szkolnej prawo wyboru kierownika z pośród wszystkich nauczycieli pewnej szkoły, a nawet rzucono myśl, czyby nie było najwłaściwiej, aby prawo prezenty zastosowanie miało tylko o tyle, o ile się rozchodzi o nominację nauczycieli dla pewnej gminy, aby natomiast przydzielenie ich do jednej lub drugiej szkoły w takiej gminie, tudzież ustalenie kierowników dla tych szkół pozostawione było władzy szkolnej krajowej.

Komisya szkolna nie chciała jednak wypowiedzieć ostatniego pod tym względem zdania, zanim nie wysłucha opinii najwyższej krajowej magistratury i z tej przyczyny wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę reprezentacyj miast Lwowa i Krakowa (l. s. 194 i 812) odstępuje się Wydziałow krajowemu z poleceniem, aby w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową zbadał potrzebę zmiany artykułu 8. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. kr. l. 16.) i przedłożył Sejmowi odpowiedni wniosek.

Lwów, dnia 10. listopada 1890.

Czartoryski w. r.
przewodniczący

Zoll w. r.
sprawozdawca.